

Snæfellingar. Minnisblað um stjórnarsýslu

Dagsetning:	15. nóvember 2021
Verkkaupi:	Eyja- og Miklaholtshreppur og Snæfellsbær
Efni:	Drög að minnisblaði um stjórnarsýslu til umræðu á íbúafundi.
Viðtakandi:	Samstarfsnefnd
Höfundur:	Róbert Ragnarsson, Freyja Sigurgeirsdóttir og Gunnar Úlfarsson, RR ráðgjöf

Aðdragandi

Á fundi samstarfsnefndar um mögulega sameiningu Eyja- og Miklaholtshrepps og Snæfellsbæjar, þann 18. október sl., var meginumræðuefni fundarins stjórnarsýsla í sveitarfélögunum tveimur. Á fundinum var áherslan lögð á núverandi stöðu sveitarfélaganna og framtíðarsýn.

Eyja- og Miklaholtshreppur

Í sveitarstjórn Eyja- og Miklaholtshrepps eru fimm fulltrúar og jafn margir til vara. Fastanefndir eru sex samkvæmt samþykkt um stjórn sveitarfélagsins Eyja- og Miklaholtshrepps frá 12. nóvember 2014.

1. Fræðslu- og skólanefnd
2. Skipulags- og byggingarnefnd
3. Sáttanefnd
4. Kjörstjórn við sveitarstjórnar- og alþingiskosningar
5. Fjallskilanevnd
6. Jafnréttisnefnd

Mest virkni er í þremur fastanefndanna þ.e. skipulags- og byggingarnefnd, fræðslu- og skólanefnd og fjallskilanevnd. Fjórir aðalmenn sitja í fjallskilanevndinni en þrír í hinum tveimur og jafn margir til vara. Ekki er gert ráð fyrir því fastanefndir hafi heimild til að fullnaðarafgreiða mál.

Skrifstofa sveitarfélagsins er með aðsetur á heimili oddvita að Hofsstöðum en einnig er sveitarfélagið með aðstöðu í Breiðabliki. Oddviti er framkvæmdastjóri sveitarfélagsins, tekur á móti öllum gögnum og sér um umsýslu gagnanna. Samningur er í gildi við KPMG sem sér um að bóka og senda út reikninga fyrir sveitarfélagið og hefur skoðunaraðgang að heimabankanum. Einnig er samningur í gildi við Advania sem leggur á fasteignagjöld miðað við fasteignaskrána.

Á fyrsta eða öðrum fundi að afloknum sveitarstjórnarkosningum er einn fulltrúi kjörinn í eftirfarandi sameiginlegar nefndir:

- Héraðsnefnd
- Stjórn Brákarhlíðar, dvalarheimilis aldraðra (sameiginlegur fulltrúi með Skorradalshreppi)
- Fjölbrautaskóli Vesturlands
- Svæðisskipulagsnefnd Snæfellsness

Tveir aðalmenn eru auk þess tilnefndir í Svæðisgarðinn Snæfellsnes.

Sveitarfélagið er með skipulags- og byggingarfulltrúa en eru í þann mund að skipta um kerfi og mun sameiginlegur skipulags- og byggingarfulltrúi fyrir Grundarfjarðarbæ, Helgafellssveit, Stykkishólmsbæ og Eyja- og Miklaholtshrepp taka til starfa þegar það kerfi verið starfrækt. Samningurinn er uppsegjanlegur með 12 mánaða fyrirvara.

Eyja- og Miklaholtshreppur er aðili að dvalarheimilinu í Borgarnesi, Brákarhlíð, sem er sjálfseignarstofnun. Sveitarfélagið borgar ekki í rekstri dvalarheimilisins heldur greiðir árlegt gjald á hvern íbúa til viðhalds á eignunum sem slíkum.

Gestastofa á vegum Svæðisgarðsins Snæfellsnes hefur verið starfrækt í Breiðabliki. Sveitarfélögin á Snæfellsnesi sameinast um rekstur hennar en hún er hugsuð sem gátt ferðafólks á svæðið, bæði sem áningarstaður og þar getur ferðafólk nálgast helstu upplýsingar um ferðir á svæðið. Þar er hreinlætisaðstaða og bensínsjálfsali.

Sveitarfélagið er einnig aðili að Byggðasamlagi Snæfellinga og Félags- og skólaþjónustu Snæfellinga.

Snæfellsbær

Í bæjarstjórn Snæfellsbæjar sitja sjö fulltrúar og jafn margir til vara. Fastanefndir sveitarfélagsins eru 11 samkvæmt samþykkt um stjórn Snæfellsbæjar frá 2013:

1. Bæjarráð
2. Kjörstjórn
3. Atvinnu- og ferðamálanefnd
4. Umhverfis- og skipulagsnefnd
5. Velferðarnefnd
6. Íþrótt- og æskulýðsnefnd
7. Menningarnefnd
8. Fræðslunefnd
9. Hafnarstjórn
10. Landbúnaðar- og fjallskilanefnd
11. Öldungaráð

Nefndirnar eru ekki allar jafn virkar hvað varðar reglulega fundi og þess háttar. Umhverfis- og skipulagsnefnd og fræðslunefnd eru mjög virkar. Öldungaráðið er töluvert virkt. Íþrótt- og æskulýðsnefnd og menningarnefnd er virk á ákveðnum tíma árs. Búfjárnefndin fundar einu sinni á ári, hafnarstjórnin fundar reglulega og sameiginleg félags- og skólaþjónustunefnd sömuleiðis. Aðrar nefndir eru ekki eins virkar. Hluti nefndanna hefur aðgang að sérfræðiráðgjöf starfsmanns.

Ungmennaráð er starfandi í sveitarfélaginu og er það ágætlega virkt.

Skrifstofa sveitarfélagsins er staðsett á Klettsbúð 4 á Hellissandi. Þar starfa eftirfarandi níu starfsmenn:

- Bæjarstjóri
- Bæjarritari
- Gjaldkeri, móttökuritari og umboðsmaður sýslumanns í sama starfi

- Tveir í tæknideild
- Launafulltrúi
- Aðalbókari
- Kynningar- og markaðsfulltrúi
- Skjalastjórnun (tímabundið starf)

Félags- og skólaþjónustan er með aðalskrifstofu á Hellissandi þar sem eru fimm starfsmenn en hún er einnig með aðstöðu í Grundarfirði og Stykkishólmi.

Engar nefndir eru með fullnaðarafgreiðsluheimildir, tillögur nefnda verða að koma í sérstöku bréfi til bæjarstjórnar. Forstöðumenn hafa fullnaðarafgreiðsluheimildir sem snúa að því að samþykka reikninga og klára sín rekstrarmál. Leikskólastjóri og skólastjóri fá ákveðna fjárheimild sem þau mega ráðstafa auk afmarkaðs fjármagns frá bæjarstjórn.

Í tæknideild er byggingarfulltrúi og starfsmaður í 100% starfi sem aðstoðarmaður byggingarfulltrúa. Starfsmaður sinnir skipulagsmálum í 20% starfi.

Á fyrsta eða öðrum fundi að afloknum sveitarstjórnarkosningum eru fulltrúar kjörnir í eftirfarandi ráð/stjórnir:

1. Stjórn byggðasamlags um rekstur félags- og skólaþjónustu Snæfellinga (einn aðalmaður og einn varamaður)
2. Félagsmálanefnd Snæfellinga (tveir aðalmenn og tveir til vara)
3. Byggðasamlag Snæfellinga (einn fulltrúi)

Samstarfssamningur er við Sýslumanninn á Vesturlandi um skrifstofuhald og sinnir Snæfellsbær því í verktöku.

Sveitarfélagið á eignarhaldsfélag (Jeratún) sem byggði húsið undir Fjölbautaskóla Snæfellinga sem sveitarfélögin eiga. Leigusamningur við ríkið rennur út 2024 og þörf er á betri leigusamningi.

Sveitarfélagið rekur slökkvilið í Snæfellsbæ og starfsstöðin er í Ólafsvík. Um 20 starfsmenn eru í útkallsliði í slökkviliðinu, auk slökkviliðsstjóra í 20% starfi og tveggja varðstjóra í 10% starfi hvor. Samstarfssamningur er milli slökkviliðanna á Snæfellsnesi og Borgarbyggð um gagnkvæma aðstoð.

Svæðisgarðurinn Snæfellsnes er rekinn af öllum sveitarfélögum Snæfellsness. Þar er öflug starfsemi og vaxandi. Umhverfivottun (Earth Check) er fyrir svæðið sem felur í sér ýmis markaðstækifæri.

Byggðasafn Snæfellinga er í Norska húsinu í Stykkishólmi en Byggðasamlag Snæfellinga fer með stjórn safnsins. Snæfellsbær greiðir mest í því í ljósi þess að sveitarfélagið er stærst sveitarfélaganna en greiðslan er miðuð við íbúafjölda.

Sveitarfélagið rekur áhaldahús með 4 starfsmönnum en rekur ekki véladeild heldur eru þau með verktaka í vélavinnu. Áhaldahúsið er með almennt viðhald og fleira en kallar til smíði, pípara, rafvirkja og fleiri iðnaðarmenn sem hjálpa til við viðhaldið. Snæfellsbær er einnig með umsjónarmann fasteigna sem hefur eftirlit með fasteignum sveitarfélagsins.

Tvö tjalðsvæði eru í sveitarfélaginu, á Hellissandi og Ólafsvík. Verktaki sinnir þjónustunni fyrir sveitarfélagið.

Sveitarfélagið er með verktaka í sorpmálum. Gámastöð er í Ólafsvík en enginn rekstur er í sorpmálum fyrir utan leigu á sorptunnum. Fyrirhugaðar breytingar í sorpmálum þar sem sveitarfélagið stefnir á fjögurra tunnu kerfi.

Hvaða breytingar eru líklegar?

Samlegðin liggur fyrst og fremst í skrifstofuhaldi og niðurskurði á aðkeyptri þjónustu. Samningar eru við Advania og KPMG um þjónustu sem væntanlega er auðvelt fyrir stjórnarsýsluna að sinna. Þar er líklegasta samlegðin. Helstu áskoranir fyrir sveitarfélögin, hvort sem í sitthvoru lagi eða ef þau sameinast, liggja líklegast helst í rafrænni stjórnarsýslu og skjalavörslu.

Lögskyld verkefni

Sveitarfélög hafa mikið frelsi til að ráða málefnum sínum sjálf. Löggjafinn setur þó ákveðnar kröfur á sveitarfélögin þegar kemur að ýmiss konar stefnumörkun og reglusetningu sem þeim er skylt að sinna, m.a. í því skyni að tryggja réttaröryggi og jafnrétti íbúa sveitarfélaganna. Í töflunni hér að neðan má, í dæmaskyni, finna verkefni og stefnumarkandi áætlanir sem sveitarfélögum er skylt að gera samkvæmt lögum. Byggt er á gögnum sem birt eru á vefsíðu sveitarfélaganna eða eftirlitsaðila. Sameinist sveitarfélögin ekki er t.a.m. ljóst að Eyja- og Miklaholtshreppur þyrfti að ráðast í gerð húsnæðisáætlunar.

Lögskyld verkefni	Eyja- og Miklaholtshreppur	Snæfellsbær
Samþykkt um stjórn og fundarsköp	Já	Já
Aðalskipulag í gildi	Já	Já
Húsnæðisáætlun í gildi	Nei	Já
Jafnlaunavottun (ef það eru fleiri en 25 starfsmenn)	Nei	Í vinnslu
Loftlagsstefna	Nei	Nei
Grunnskólastefna í gildi	Nei	Nei
Leikskólastefna í gildi	Nei	Nei
Siðareglur birtar	Já	Já
Staðfesting ársreiknings	Já	Já
Fjárhagsáætlun samþykkt	Já	Já
Reglur um fjárhagsaðstoð	Já	Já
Reglur um sérstakan húsnæðisstuðning	Já	Já

Stjórnskipulag

Mikilvægt er að stjórnmalaflokkarnir/framboð leitist við að hafa fólk á listum sem endurspeglar sveitarfélagið í heild sinni. Þátttakan veltur á vilja og áhuga íbúanna, hvort sem þau búa í dreifbýli eða þéttbýli.

Mikilvægt er að starfsumhverfi sveitarstjórnarfólks sé gott, þau fái góðan stuðning til að taka góðar ákvarðanir og að tíminn nýtist í að vinna að hagsmunum íbúa svæðisins, en ekki í handavinnu.

Íbúar Eyja- og Miklaholtshrepps vilja finna fyrir því að stjórnsýslan virki, sé skilvirk og ákvarðanir séu teknar hratt og örugglega. Kröfur á málsmeðferðarhraða, þjónustu og upplýsingagjöf hafa aukist mjög mikið. Þau þurfa að fá vissu um að sameiningin leiði til þess að hlutirnir virki vel og að þau verði ekki útundan.

Virk starfsemi í Breiðablik er lykilatriði, t.d. með tengingu við Svæðisgarðinn. Breiðablik er hliðið inn á Snæfellsnesið. Sveitarfélagið ætti að hafa starfsmann staðsettan þar með skilgreind verkefni. Það er mikill vöxtur framundan í ferðaþjónustu strax á næsta ári. Fleiri ferðamenn munu ferðast á eigin vegum sem þurfa þjónustu og upplýsingar við komuna á Snæfellsnes.

Reynsla íbúa í Snæfellsbæ á sunnanverðu Nesinu af stjórnsýslu sveitarfélagsins hefur verið góð. Áhersla hefur verið á dreifbýlið og viðhorfin jákvæð. Stefnt yrði að sjö fulltrúum í sveitarstjórn, verði af sameiningu sveitarfélaganna, sem er í samræmi við 11. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011.

Lagt er til að uppbygging nefndakerfis verði sambærileg núverandi stjórnskipulagi Snæfellsbæjar.

Skipulags- og byggingarmál

Málsmeðferðarhraði er góður þegar öll gögn liggja fyrir og skipulags- og byggingarnefndin hefur forsendur til að taka ákvarðanir. Vandinn er oft og tíðum sá að umsækjendur skila ófullnægjandi gögnum, en krefjast skjótrar afgreiðslu engu að síður.

Aðalskipulag tekur mið af þörfum dreifbýlis, svo sem um að heimilt sé að byggja allt að fimm íbúðarhús á hverri jörð. Snæfellsbær hefur góða reynslu af því að vinna með hagsmunum dreifbýlis og þéttbýlis.

Íbúasamráð

Góð reynsla er af því að virkja íbúa til þátttöku í einstökum verkefnum, svo sem við gerð aðalskipulags. Mikilvægt er að draga úr togstreitu innan einstakra svæða. Ákvarðanatöku verði fjarlægari og faglegri en í nándinni. Að mati nefndarinnar er æskilegt að leggja áherslu á beina þátttöku íbúa í stefnumótun, frekar en að setja á fót fulltrúalýðræðisvettvang sem vinni að hagsmunum einstakra svæða innan sveitarfélagsins.

Fylgiskjal I: Eignir og þjónusta

Eyja- og Miklaholtshreppur

Eignir

Sveitarfélagið á Laugargerðisskóla og töluvert land þar í kring, þ.m.t. íþróttahúsið og sundlaugina.

Sveitarfélagið á félagsheimilið Breiðablik en töluvert hefur verið lagt í endurbætur á félagsheimilinu sem hefur fengið nýja ásýnd og nýtt líf á síðustu árum.

Vestan við ræktunarstöðina á sveitarfélagið 14 hektara land.

Sveitarfélagið lagði ljósleiðara sem það á og rekur í dag.

Þjónusta

Veita styrki vegna íþróttaiðkunar, tómstundastyrki.

Veita heimabjónustu sem er á ábyrgð félags- og skólabjónustunnar en Eyja- og Miklaholtshreppur greiðir fyrir. Heimabjónusta er veitt á þremur heimilum í sveitarfélaginu í dag.

Sveitarfélagið rekur grunnskóla í Laugargerði, íþróttahús og sundlaug.

Félagsheimilið Breiðablik er einnig rekið af sveitarfélaginu og félög hafa aðgang að því.

Sveitarfélagið kaupir þjónustu af Borgarbyggð varðandi brunavarnir og borga um 1,7 m.kr. á ári fyrir þjónustuna. Slökkviliðið er með slökkviliðsstjóra og varaslökkviliðsstjóra í fullu starfi og er eldvarnareftirlitið inni í þessu.

Sorphirðan er rekin með tveggja tunnu kerfi, endurvinnsla og almennt sorp er fjarlægð á tveggja vikna fresti á sumrin en einu sinni í mánuði á veturna. Gámar eru aðgengilegir á sumrin fyrir almennt sorp, járn, timbur og annað því um líkt. Mikil þörf er fyrir gámana í sveitinni en erfitt er að vera með sorpmóttökustöð opna allt árið um kring. Þörf er á því að bjóða upp á ársþjónustu og möguleg tækifæri til þess að gera samning við önnur sveitarfélög um slíka þjónustu.

Á kjörtímabili hreppsnefndar 1994-1998 var farið í átak og rotþrær settar á hvern bæ í sveitarfélaginu sem sveitarfélagið greiddi fyrir. Nýir bæir fá einnig rotþrær í dag en ábúendur þurfa sjálfir að koma þeim niður. Á þriggja ára fresti kemur bíll á vegum sveitarfélagsins til hreinsunar en rukkað er fyrir þá þjónustu með innheimtu fasteignagjalda á hverju ári.

Engar reglur eru í gildi um snjómokstur en sú þjónusta er veitt til þeirra sem ekki hafa dráttarvél eða búnað til moksturs eða ef afleggjarar eru í slæmu ásigkomulagi.

Sameiginleg gjaldskrá er fyrir sorphirðu og rotþróarhreinsun sem hækkar á hverju ári í samræmi við vísitölu. Reksturinn stendur þokkalega.

Snæfellsbær

Eignir

Sveitarfélagið á töluvert af íbúðum eða um 35-40 fasteignir (34 leiguíbúðir og félagslegar leiguíbúðir) og 4 íbúðir fyrir 60+ og það fylgir því kostnaður við skipti og annað. Ekki mikil leigjendaskipti en 2-3 kennarar á ári sem koma og þurfa íbúðir. Engar íbúðir eru á sunnanverðu Nesinu. Áhaldahúsið sinnir viðhaldi og öðru sem þarf að sinna á hverjum tíma.

Sveitarfélagið keypti af ríkinu allar fasteignir ríkisins á Gufuskálum og leigja út til ferðaþjónustu. Reksturinn hefur gengið erfiðlega vegna covid-19 en von er á því að það lagist þegar faraldurinn gengur yfir.

Sveitarfélagið á landið Arnarstapa og veita þá þjónustu sem þar er. Sveitarfélagið rekur vatnsveitu á Arnarstapa og þar er þjónustað holræsakerfið og rotþrær um stapann en um 10-15 hús eru á hverri rotþró sem Snæfellsbær sinnir líka. Eru með uppbyggingu á Arnarstapa en þar er hálfgerður þéttbýliskjarni.

Sveitarfélagið rekur Félagsheimilið Röst á Hellissandi en þar eru um 4-5 viðburðir á ári. Sveitarfélagið rekur einnig Félagsheimilið Klif í Ólafsvík þar sem er m.a. félagsstarf eldri borgara, auk þess sem er félagsheimili á Lýsuhóli sem grunnskólinn notar að mestu.

Pakkhúsið í Ólafsvík, sem er elsta hús bæjarins, er einnig í eigu sveitarfélagsins en þangað er nú komin verslun. Átthagastofa Snæfellsbæjar er upplýsingamiðstöð á sumrin.

Þjónusta

Starfsstöðvar Grunnskólans í Ólafsvík eru þrjár

- Ólafsvík (1.-5. bekkur)
- Hellissandur (1.-4. bekkur)
- Lýsudeild (heildstæður grunnskóli og leikskóli)

Leikskóli er í Ólafsvík og á Hellissandi.

Hafnarsjóður Snæfellsbæjar á og rekur þrjár hafnir:

- Ólafsvíkurhöfn (hafnarstjóri og tveir hafnarverðir)
- Rifshöfn (tveir hafnarverðir)
- Arnarstapahöfn (einn hafnarvörður)

Auk þess á Hafnarsjóður hafnarmannvirki á Búðum og Hellnum.

Tónlistarskóli Snæfellsbæjar er með húsnaði og meginstarfsemi í Ólafsvík en veitir líka þjónustu á Hellissandi, Lýsudeildinni og Laugargerðisskóla.

Lýsudeildin, sundlaug og félagsheimili á Lýsuhóli. Sundlaugin er opin almenningi á sumrin (maí-september) og mjög vel sótt, sérstaklega af erlendu fólki. Félagsheimilið er leigt út fyrir ættarmót og annað en ekki mikil notkun að öðru leyti – lítill íþróttasalur er í húsinu sem nýtist í þeirri starfsemi.

Íþróttahús Snæfellsbæjar er í Ólafsvík en íþrótt- og æskulýðsfulltrúi Snæfellsbæjar er forstöðumaður hússins. Annað íþróttahús er á Hellissandi er það er ekki í notkun.

Dvalar- og hjúkrunarheimilið Jaðar er staðsett í Ólafsvík en þar eru um 19-20 manns.

Áhaldahús Snæfellsbæjar er staðsett í Ólafsvík en þar starfa 4 starfsmenn.

Opið skrifstofurými er í Félagsheimilinu Röst á Hellissandi þar sem er skrifstofurými fyrir 13 einstaklinga. Hægt er að leigja út borð til lengri eða skemmri tíma en þar eru um 8 manns að leigja rými núna.

Sveitarfélagið aðstoðar við félagsstarf eldri borgara og veitir þeim aðstöðu á nokkrum stöðum. Ýmis þjónusta er endurgjaldslaus, t.a.m. sundleikfimi tvisvar í viku og líkamsrækt er niðurgreidd (einnig fyrir starfsmenn).

Frístundastyrkir eru greiddir út og akstursstyrkir fyrir fólk í dreifbýli.

Foreldrar sem koma börnum sínum ekki á leikskóla fá heimagreiðslur frá sveitarfélaginu upp að 18 mánaða aldri barns eða þangað til þau komast á leikskóla.

Sveitarfélagið veitir aktursþjónustu í þéttbýlinu frá 8-17 allan ársins kring, þ.m.t. skólaakstur, akstur í tómstundir, akstur fyrir eldri borgara í félagsstarfið og félagsmiðstöð á Hellissandi.